



## РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

### МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

#### СТАНОВИЩЕ ПО ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

№ 14-6/2022 г.

На основание чл. 84, ал. 1 и 2, и чл. 88, ал. 1 от *Закона за опазване на околната среда* (ЗООС), чл. 26, ал. 1, т. 1 и ал. 2 от *Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми* (Наредбата за ЕО), във връзка с чл. 31, ал. 4 от *Закона за биологичното разнообразие* (ЗБР) и чл. 36, ал. 4 от *Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони* (Наредбата за ОС)

#### СЪГЛАСУВАМ

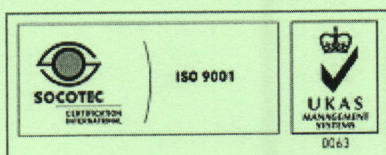
**Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България - Турция 2021-2027 г. Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея**

**възложител:** дирекция „Управление на териториалното сътрудничество“ на Министерство на регионалното развитие и благоустройството

**Характеристика на Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България – Турция 2021 – 2027 г. и Териториална стратегия с интегрирани мерки към нея (ТСИМ):**

А. Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България – Турция 2021-2027 г. е програма за трансгранично сътрудничество (ПТГС) между Република България и Република Турция, съфинансирана от Европейския съюз със средства по Инструмента за предприєдинителна помощ (ИПП III), направление А- трансгранично сътрудничество между съседни региони за справяне с общите предизвикателства, установени съвместно в граничните региони, и за оползотворяване на неизползвания потенциал за растеж в тези територии.

Изготвянето на ПТГС България –Турция 2021 – 2027 г. се основава на Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общо приложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (Общ Регламент) и за Регламент (ЕС) 2021/1059 на



София, 1000, бул. „Кн. Мария Луиза“ 22

Тел: +359(2) 940 6194, Факс:+359(2) 986 25 33



Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година, относно специалните разпоредби за цел „Европейско териториално сътрудничество“ (Interreg), подкрепяна от Европейския фонд за регионално развитие и инструменти за външно финансиране (Интеррег Регламент).

Interreg се изпълнява при споделено управление. Дирекция „Управление на териториалното сътрудничество на Министерство на регионалното развитие и благоустройството е Национален орган по програмата в България, съгласно Решение № 712 на Министерския съвет от 6 октомври 2020 г. В Република Турция органът по управление е Дирекция по въпросите на Европейския съюз, Главна дирекция „Финансово сътрудничество и изпълнение на проекти“.

Териториалният обхват на ПТГС България – Турция 2021 – 2027 обхваща 5 райони на ниво NUTS III: 3 области от България и 2 провинции от Турция, както следва:

- В България (области): Бургас, Ямбол и Хасково;
- В Турция (провинции): Одрин и Къркларели (част от NUTS II регион TR21).

Общата цел на програмата е укрепване на териториалното сближаване на трансграничния регион България — Турция.

В съответствие с новата рамка на политиката на ЕС за регионално развитие и сближаване и основните цели за стимулиране на инвестициите на ЕС в настоящия програмен период 2021 г. – 2027 г., ПТГС идентифицира следните цели на политиката от Общия Регламент, за реализацията на които програмата ще допринесе:

- **Цел на политиката 2: „По-зелена, нисковъглеродна и устойчива Европа“;**
- **Цел на политиката 5: „Европа по-близо до гражданите“;**
- **Интеррег Специфична цел 2: „По-безопасна и по-сигурна Европа“.**

Програмата (ТГС) между Република България и Република Турция 2021 – 2027 г. включва 3 основни приоритета за развитие на трансграничния регион, към които са формулирани съответните специфични цели, както следва:

#### **1. Приоритет 1: Щадящ околната среда трансграничен регион**

*(Цел на политиката 2: „По-зелена, нисковъглеродна Европа с икономика в преход към нулеви нетни въглеродни емисии чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, смекчаване на последиците от изменението на климата и адаптиране към него, превенция и управление на риска и устойчива градска мобилност“).*

**Специфична цел 1.1: Насърчаване на енергийната ефективност и намаляване на емисиите на парникови газове.**

Видове дейности/инвестиции, обект на подкрепа: Инвестиции за намаляване на емисиите на парникови газове и потреблението на енергия през целия жизнен цикъл на промишлеността, включително чрез замяна на старо оборудване с ново, по-енергийно ефективно; Инвестиции за енергийна ефективност на сграден фонд, собственост на предприятия, когато в тях се извършват производствени процеси; Инвестиции за внедряване на цифрови решения за събиране и анализ на данни за емисиите на парникови газове и потреблението на енергия на ниво предприятие с цел подпомагане на вземането на решения, базирани на данни; Инвестиции за внедряване на енергийни системи за информация и управление в реално време и приложения за крайното потребление на енергия; Инвестиции за внедряване на технологични решения за намаляване на потреблението на енергия в промишлените процеси и мерки за енергийна ефективност на сградния фонд, собственост на предприятията; Съвместно разработване на нови и осигуряване на достъп до съществуващи технологични решения за енергийна ефективност и намаляване на емисиите от парникови газове; Подобряване обмена на ноу-хау, добри практики и информация между съответните местни предприятия от двете страни на

границата в областта на енергийната ефективност и намаляването на емисиите на парникови газове; Съвместни обучения и предоставяне на консултантски услуги на предприятията в областта на енергийна ефективност.

**Специфична цел 1.2: Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика.**

Дейностите, обект на подкрепа, са: Разработване на по-дълготрайни, както и подходящи за повторна употреба, ремонт и рециклиране, продукти; Подобряване на технологичната инфраструктура на избрани сектори с цел постигане на целите за кръгово потребление; Разработване на нови бизнес модели, основани на отдаване под наем и споделяне на стоки и услуги (т.нар. модели „продукт като услуга“); Разработване на кръгови бизнес модели за подпомагане на създаването на тясна регионална верига за създаване на стойност чрез използване на модели на сътрудничество B2B, B2C и C2C; Разработване на кръгови бизнес модели, решения и продукти на биологична основа; Подкрепящи мерки за споделяне на знания, методология на проектиране, иновационни лаборатории/центрове, групиране в клъстери като подходи за насърчаване на кръгови продукти и кръгови производствени процеси; Разработване на регионални практики за сертифициране, които компенсират регионалните продукти въз основа на техните различни показатели за устойчивост, влияние върху околната среда и потенциал за кръгово потребление.

## **2. Приоритет 2: Интегрирано развитие на трансграничния регион.**

*(Цел на политиката 5: „Европа по-близо до гражданите“).*

**Специфична цел:** „Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони“.

В изпълнение на политиката, в рамките на Приоритет 2 е предвидена Териториална стратегия за интегрирани мерки (ТСИМ) към програмата за периода 2021 – 2027 г. която да адресира мерките (идентифицираните допустими дейности за подкрепа по програмата) по конкретни териториални нужди.

## **3. Приоритет 3: По-сигурен трансграничен регион.**

**Интеррег специфична цел 2: „По-безопасна и по-сигурна Европа“**

**Специфична цел „Подобряване на управлението на миграцията“**

**Стратегически проект:** В рамките на Приоритет 3 е предвиден стратегически проект, свързан с повишаване на капацитета на правоприлагащите институции от двете страни на границата за справяне с нелегалната миграция по кооперативен и основан на солидарност начин. Партньори по проекта ще бъдат Областна дирекция на Министерство на вътрешните работи (МВР) Хасково, Областна дирекция на МВР Бургас и Областна дирекция на МВР Ямбол от българска страна и провинция Одрин, и провинция Къркларели от турска страна.

Видове дейности/инвестиции, обект на подкрепа по Стратегическия проект: Провеждане на обучения на персонала, обмен на опит и добри практики, учебни посещения с цел подобряване на институционалното сътрудничество и капацитет; Мерки за подобряване на сигурността в градските и извънградските територии от трансграничния регион (включват се доставки на оборудване и обучения); Доставка на специализирано оборудване/ устройства за подобряване на техническите възможности и физическия капацитет на служителите на органите на реда в трансграничния регион.

## **Б. Териториална стратегия с интегрирани мерки към нея (ТСИМ).**

ТСИМ определя визията на ПТГС, стратегическа цел, специфични цели и мерки.

Визия: Територията на програмата за трансгранично сътрудничество между България и Турция – място, където трансграничното сътрудничество има значение и чрез интегриран отговор на местните нужди и реализиране на местния потенциал, допринася за

балансираното териториално развитие на региона. Стратегията е част от организираното прилагане на политики за устойчиво социално-икономическо развитие на територията. Желаната визия ще бъде постигната чрез използването на балансиран и ориентиран към териториалните нужди интегриран подход, ключов за постигане на цялостен кумулативен ефект.

В йерархичната система от документи, Програмата заема лидерска позиция, а ТСИМ е вторичен документ, композиран върху аналитичната и стратегическа рамка на програмата. ТСИМ служи за определяне на интервенциите по цел на политиката 5 „Европа по-близо до гражданите“, във връзка с което тази стратегия представлява част от самата програма. Мерките по стратегията адресират конкретни териториални нужди, които в съдържателен план не се различават от допустимите за подкрепа дейности по програмата.

Идентифицирани са ключови (приоритетни) области на намеса, които дават основата за определяне на стратегическите цели, а те на свой ред специфичните цели на стратегията, както следва:

**Стратегическа цел 1: Постигане на устойчив икономически растеж, базиран на повишаване конкурентоспособността на местната икономика, дигитална и зелена трансформация.**

**Специфична цел 1.1:** Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика и подобряване на бизнес средата

**Мярка 1.1.** Насърчаване на предприемачеството, съвместните действия (инициативи, програми и проекти), развитието на индустриални зони, технологичното обновяване, участието на чуждестранните пазари, използването на разнообразни възможности за финансиране, участието в европейски и национални програми, развитието на иновативни идеи за продукти и услуги и такива с висока добавена стойност..

**Специфична цел 1.2:** Повишаване степента на дигитализация и климатична неутралност на местната икономика

**Мярка 1.2.** Трансформация на местната икономика, чрез мерки за дигитален и енергиен преход, и внедряване на модела на кръговата икономика

**Специфична цел 1.3:** Подобряване на квалификацията на местни общности за успешна интеграция и реализация на пазара на труда.

**Мярка 1.3.** Изграждане и развитие на адекватни към съвременните предизвикателства знания и умения в местното население.

**Специфична цел 1.4: Развитие на туризма.**

**Мярка 1.4.** Преодоляване на сезонността и повишаване използваемостта на туристическата инфраструктура, чрез интегрирани регионални туристически продукти, комбинирации различни активности и локации и базирани на устойчиво развитие.

**Специфична цел 1.5: Повишаване приноса на природното наследство за балансираното устойчиво социално-икономическо развитие на региона**

**Мярка 1.5.** Насърчаване на съвместни действия за развитие на екосистемни практики и услуги в управлението на природни активи с туристически потенциал

**Стратегическа цел 2: Развитие на по-добър достъп до услуги от общ интерес.**

**Специфична цел 2.1:** Създаване на дигитални и зелени решения за по-добро обслужване на населението в трансгранична среда.

**Мярка 2.1.** Подкрепа за действия, насочени към широко внедряване на подходи, ориентирани към потребителя в предоставянето на услуги от общ интерес

**Специфична цел 2.2: Намаляване на замърсяването и негативните ефекти от изменението на климата и предвидимите природни бедствия с трансграничен характер**

**Мярка 2.2.** Реализиране на съвместни действия за намаляване на замърсяването и осигуряване на чист въздух, вода и храна и за смекчаване и адаптиране към изменението на климата.

поради следните **мотиви**:

1. ПТГС 2021-2027 г. между Република България и Република Турция и ТСИМ са съобразени и имат връзка с планове, програми и стратегии на европейско ниво и на национално, регионално и местно ниво, попадащи в рамките на териториалния обхват на програмата и стратегията на двете държави, имащи отношение към тях.

2. Предвидените дейности по ПТГС и мерки по ТСИМ не влизат в противоречие с цели по опазване на околната среда.

3. Съгласно направените в доклада за екологична оценка (ЕО) анализи, прогнози, оценки, изводи и заключения очакваните въздействия върху околната среда и човешкото здраве от реализирането на ПТГС и ТСИМ, при изпълнение на мерките от доклада за ЕО, по компоненти и фактори, са:

3.1. *„атмосферен въздух и климатични изменения“* – очаква се положително въздействие в резултат на конкретни допустими дейности и мерки по ПТГС и ТСИМ. Предвижданията на ПТГС и ТСИМ нямат потенциал за значително отрицателно въздействие, а само за временно локално, обратимо въздействие, без кумулативно въздействие. Не се предвиждат дейности и мерки, които биха довели до значимо увеличаване на емисиите на парникови газове. Част от предвидените дейности (за технологични инвестиции, дигитализация и зелен преход) са с положителен принос за ограничаване на изменението на климата и адаптация към променящия се климат. Стратегическият проект по Приоритет 3 на ПТГС е с положително въздействие за подобряване на адаптивните способности и повишаване на устойчивостта на района при бедствия. Не са предвидени дейности и мерки, които биха довели до риск за населението, природата или активите на база прогнозите за изменящия се климат и последиците от това.

3.2. *„води, в т.ч. зоните за защита на водите и риска от наводнения“* – очаква се като цяло благоприятно въздействие на регионално, национално и трансгранично ниво, тъй като мнозинството от индикативните дейности и предвидените мерки пряко или непряко допринасят за подобряване на състоянието на водите, зоните за защита на водите и риска от наводнения, както и като цяло – на околната среда. Дейностите и мерките, включени в ПТГС и ТСИМ нямат потенциал за нарушаване на доброто състояние и добрия екологичен потенциал на водните обекти. Прилагането на разпоредбите на приложимото законодателство за опазване на водите ще гарантира отсъствието на значими отрицателни последици за дейностите, при които е възможно въздействие върху водни обекти.

Прогнозите на равнище стратегически цели, инвестиционни приоритети и специфични цели не предвиждат значимо отрицателно, кумулативно отрицателно въздействие върху повърхностните води, зони за защита на водите и риска от наводнения. По отношение на подземните води не се очаква въздействие, в т.ч. кумулативно.

3.3. *„земни недра“* – не се очаква въздействие върху земните недра.

3.4. *„почви“* – очаква се цялостно положително въздействие на регионално, национално и трансгранично ниво, тъй като мнозинството от индикативните дейности и предвидените мерки пряко или косвено допринасят за подобряване на състоянието на почвите и като цяло – на околната среда. При спазване на мерките от доклада за екологична оценка ще бъдат ограничени възможни неблагоприятни последици.

3.5. *„биологично разнообразие и защитени зони и територии“* в обхвата на ПТГС и ТСИМ – при определени условия могат да се очакват по-скоро повече потенциални ползи, отколкото негативи. Евентуални отрицателни въздействия могат да бъдат ограничени при изпълнение на подходящите мерки, препоръчани в доклада за екологична оценка, и чрез изпълнение на условията и мерките в административните актове, издавани в процедурите по реда на глава шеста от *Закона за опазване на околната среда (ЗООС)* и/или *Закона за биологичното разнообразие (ЗБР)*.

3.6. „ландшафт“ – въздействието върху ландшафта е предимно положително, свързано с повишаване качествата и свързаността му.

3.7. „материални активи“ – очаква се положително кумулативно въздействие за подобряване състоянието на съществуващите дълготрайни материални активи и/или изграждане на нови екологосъобразни такива и на двете нива на въздействие, тъй като се предвиждат инвестиции в активи, свързани с подобряване състоянието на околната среда на трансграничния регион. Не се очакват отрицателни въздействия за материалните активи.

3.8. „културно наследство“ – въздействието върху културното наследство е положително за мерките, свързани с развитие на обектите на културното наследство, и неутрално за останалите предвиждания.

3.9. „шум“ – очакваното въздействие от фактора „шум“ се определя като непряко положително, дългосрочно и постоянно за разглеждания регион. Предвижданията на ПТГС и ТСИМ нямат потенциал за значително отрицателно въздействие, в т.ч. създаване на риск за човешкото здраве. По отношение на другите вредни физични фактори, не се очаква въздействие.

3.10. „отпадъци“ – очаква се основно непряко положително въздействие, в резултат на дейностите за технологично обновяване и гарантиране качество и удължен живот на продуктите, зелен преход, дигитализация, цифрови и електронни технологии. Дейностите и мерките по ПТГС и ТСИМ не са свързани с генериране на значителни количества отпадъци, в т.ч. опасни.

3.11. „опасни химични вещества и риск от големи аварии“ – предвижданията на ПТГС и ТСИМ не са свързани със значително въздействие в резултат на съхранение и употреба на опасни химични вещества, като допустимите дейности и мерки нямат потенциал за увеличаване на риска от възникване на голяма авария в съществуващи предприятия с нисък и висок рисков потенциал в обхвата на трансграничния район.

3.12. „население, човешко здраве и здравно-хигиенни аспекти“ – въздействието върху населението, човешкото здраве и здравно-хигиенните аспекти на средата е комплексно положително, свързано с благоприятно въздействие на социално-икономическите фактори в региона и рисковите фактори на околната среда, свързани с въздействие върху здравето.

3.13. Вероятно трансгранично въздействие в резултат на прилагането на ПТГС и ТСИМ:

3.13.1. ПТГС и ТСИМ са с трансграничен характер и обхват, като и двата документа целят въздействие в обхвата на определения трансграничен регион. В тази връзка, чрез изготвянето на един общ доклад за ЕО за цялата територия в обхвата на програмата, е оценено въздействието на предвижданията на двата документа в трансграничния регион, като се проведени консултации и в двете държави;

3.13.2. По отношение на трансграничното въздействие по смисъла на *Протокола за стратегическа екологична оценка към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст* – съобразявайки предвижданията на проектите на програмата и стратегията няма основание за предположение за трансгранично въздействие върху най-близката съседна държава – Гърция.

3.13.3. По отношение на трансграничните водни тела в обхвата на ПТГС и ТСИМ не се очакват значителни въздействия върху повърхностните води и зони за защита на водите, както и от наводнения в т.ч. и трансгранични въздействия върху тях в други държави от реализацията на ПТГС и ТСИМ.

4. Съгласно анализите и заключенията в доклада за екологична оценка е направено обобщение на очакваното въздействие *по отношение на целите, съставляващи принципа за ненанасяне на значителни вреди*.

4.1. *Цел 1: Смекчаване на изменението на климата*: По-голямата част от дейностите и мерките са с положително или без отражение за намаляването на емисиите

на парникови газове, като нито една от мерките и дейностите не води до значителни емисии на парникови газове – не се очаква нанасянето на значителни вреди по отношение на смекчаването на последиците от изменението на климата. Дейностите по Приоритет 3 на ПТГС са с пряко положително въздействие за поглъщане емисиите на парникови газове, а дейностите по мярка 2.1 на ТСИМ за технологична организация ще доведат до намаляване емисиите на парникови газове на съответните предприятия. Зелените и цифровите решения ще бъдат включени като хоризонтални принципи и по този начин ще станат неразделна част от всички подпомагани проекти в рамките на ТСИМ;

4.2. *Цел 2: Адаптация към изменението на климата:* Нито една от мерките или дейностите по ПТГС и ТСИМ не води до вредно въздействие на настоящия и прогнозирания бъдещ климат, върху населението, природата или активите - не се очаква нанасянето на значителни вреди на смекчаването на последиците от изменението на климата. Част от мерките и дейностите са с принос към адаптацията и гарантирането на устойчивост на климатичните изменения – дейностите по Приоритет 2 и Приоритет 3 на ПТГС;

4.3. *Цел 3: Устойчиво използване и опазване на водните и морските ресурси:* Мерките и дейностите ще имат косвен положителен ефект по отношение на водите, като не са предвидени мерки и дейности, които да водят до влошаване качеството или количеството на водите, при спазване на нормативната уредба за опазване на водите и изпълнение на от доклада за екологична оценка.

4.4. *Цел 4: Преход към кръгова икономика, предотвратяване на образуването на отпадъци и тяхното рециклиране:* Част от дейностите и мерките са с принос към прехода към кръгова икономика (Приоритет 3 на ПТГС). Останалите мерки и дейности по ПТГС и ТСИМ не са свързани със значително увеличение на образуването, изгарянето или обезвреждането на отпадъци, не водят до значителна неефективност при прякото или непрякото използване на природни ресурси и нямат потенциал за причиняване на дългосрочни вреди на околната среда по отношение на кръговата икономика.

4.5. *Цел 5: Предотвратяване и контрол на замърсяването:* Част от мерките и дейностите са с ясна екологична насоченост, като същите ще имат принос към ограничаване на съществуващи екологични проблеми. Предвижданията на ПТГС и ТСИМ са свързани предимно с подобрения и развитие на съществуващи обекти, което ще доведе до тяхното обновяване, модернизирание, свързано и с ограничаване на въздействието върху околната среда. При финансиране на нови обекти и техническа инфраструктура следва да се съобразява наличието на зони и обекти, подлежащи на здравна защита и други чувствителни територии – санитарно-охранителни зони около водоизточници, защитени зони и територии, обекти на културното наследство, евентуално кумулативно въздействие със съществуващи съоръжения и инфраструктура в съответния район. Тези въздействия и тяхното предотвратяване или ограничаване до минимум ще бъдат предмет на нормативно изискващите се процедури по оценка на въздействие върху околната среда, екологична оценка, комплексно разрешително, разрешителни по реда на Закона за водите и др., чрез които ще се гарантира изпълнението единствено на проекти, които не водят до значително увеличение на емисиите на замърсители във въздуха, водите или земята.

4.6. *Цел 6: Защита и възстановяване на биоразнообразието и екосистемите:* Принципният характер на дейностите, които ще се изпълняват по ПТГС и ТСИМ е такъв, че не предполага негативни въздействия върху биологичното разнообразие. Повечето мерки и дейности по ПТГС и ТСИМ са свързани с неутрално до положително въздействие върху биологичното разнообразие. При спазване на националните законодателства и административни актове на двете държави, които са насочени към опазване на биологичното разнообразие в тях, потенциалните отрицателни въздействия от дейностите и мерките с инвестиционен характер ще се сведат в допустими граници. Не се очаква мерки и дейности по ПТГС и ТСИМ да доведат до влошаване на състоянието и устойчивостта на

екосистемите, или природозащитния статус на местообитанията и видовете, съответно не се очаква нанасянето на значителни вреди при прилагане на мерките от доклада за екологична оценка.

4.7. Съгласно заключението на доклада за екологична оценка, ПТГС и ТСИМ са в съответствие с принципа за ненанасяне на значителни вреди.

5. В доклада за ЕО са препоръчани адекватни мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсирание на неблагоприятните последици от изпълнението на ПТГС 2021-2027 г. между Република България и Република Турция и ТСИМ. Не се очакват значителни отрицателни въздействия върху околната среда и човешкото здраве. Очаква се прилагането на програмата и стратегията да доведе до комплексно положително въздействие върху околната среда и човешкото здраве при изпълнение на предложените в доклада за ЕО мерки.

6. Анализирани са „нулева алтернатива“ и алтернативата за реализиране на ПТГС и ТСИМ.

6.1. Анализът на „нулевата алтернатива“, направен в т.2.2 на ДЕО, показва, че тя е с по-неблагоприятно въздействие от алтернативата за реализиране на програмата и териториалната стратегия към нея.

6.2. Алтернативата за реализиране на ПТГС и ТСИМ е като цяло с комплексно положително въздействие върху околната среда, в т.ч. върху населението и човешкото здраве, тъй като допустимите дейности и мерки са с преобладаваща екологична насоченост, в т.ч. допринасят за постигане на цели по опазване на околната среда на национално и международно ниво. Въпреки това, някои от предвидените дейности са свързани с възможно негативно въздействие, поради което на етапа на реализация и изпълнение на ПТГС и ТСИМ задължително следва да се изпълняват препоръчаните мерки в т. 7 на ДЕО, както и да се осигури спазването на всички законови и подзаконови нормативни актове, действащи в двете държави, обвързани с опазването на околната среда, вкл. населението и човешкото здраве.

6.3. Съгласно заключението в доклада за ЕО е мотивирано от гледна точка на въздействието върху околната среда и човешкото здраве съгласуване реализирането на ПТГС и ТСИМ пред „нулевата алтернатива“.

7. ПТГС 2021-2027, съфинансирана по Инструмента за предприсъединителна помощ, между Република България и Република Турция и ТСИМ е **допустима** при съобразяване на произтичащите от тях планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с:

- режимите на защитените територии, определени със Закона за защитените територии, заповедите за обявяването им и с утвърдените планове за управление;
- режимите на защитените зони, определени със заповедите по чл. 12 от ЗБР и плановете за управлението им.

8. На основание чл. 36, ал. 3 от *Наредбата за ОС*, въз основа на критериите по чл. 16 от същата, е направена преценка за вероятната степен на отрицателно въздействие, според която проектът на ПТГС 2021-2027, съфинансирана по Инструмента за предприсъединителна помощ, между Република България и Република ТУРЦИЯ и ТСИМ, **няма вероятност** да окажат значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитени зони, поради следните **мотиви**:

8.1. Програмата за трансгранично сътрудничество 2021-2027, съфинансирана по Инструмента за предприсъединителна помощ, между Република България и Република Турция“ се изготвя за обхвата на три области на територията на страната ни, като степента на предвижданията ѝ е ограничена до определяне на приоритети, чрез които да се изпълнят основните специфични цели: Насърчаване на енергийната ефективност и намаляване на емисиите на парникови газове; Насърчаване на прехода към кръгова икономика;



Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските; По-добро управление на миграцията, поради което няма вероятност от пряко или косвено отрицателно въздействие върху ключовите елементи на защитените зони, включително върху структурата, числеността и плътността на популациите на опазваните в защитените зони видове, вкл. птици, както и върху специфичните им природозащитни цели.

8.2. В Програмата за трансгранично сътрудничество България-Турция за периода 2021-2027 г. са предвидени дейности като: намаляване на емисиите на парникови газове от промишлеността, разработване и въвеждане на интелигентни енергийни системи, с централно място възобновяемите енергийни източници, разработване на нови технологични решения и енергийни мощности, с които да се отключи огромен потенциал за енергоспестяване на ключови енергоемки отрасли в областта на трансграничното сътрудничество и по този начин да допринесат за глобалните усилия и практики за декарбонизация; дейности насочени към насърчаване на бизнес модели със затворен цикъл, а именно екологосъобразна концепция за повторно използване на материали и прилагане на кръгова икономика; повишаване на туристическата привлекателност на граничния район чрез използване на природното и културно наследство; опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, които са насочени предимно към подобряване на качеството на околната среда, които няма да доведат до значителни отрицателни въздействия върху територии от мрежата Natura 2000.

8.3. ТСИМ се изготвя за обхвата на три области на територията на страната ни, като степента на предвижданията ѝ е ограничена до определяне на стратегически цели, специфични цели и мерки, чрез които да се постигне интегрирано икономическо и социално развитие, опазване на културното и природното наследство, устойчив туризъм и др., поради което няма вероятност от пряко или косвено отрицателно въздействие върху ключовите елементи на защитените зони, включително върху структурата, числеността и плътността на популациите на опазваните в защитените зони видове, вкл. птици.

8.4. В ТСИМ са предвидени дейности, свързани с постигане на икономическо и социално развитие, опазване на културното и природното наследство, постигане на устойчив туризъм и др., които са насочени предимно към подобряване на качеството на околната среда, които няма да доведат до значителни отрицателни въздействия върху територии от мрежата Natura 2000.

9. В хода на процедурата по екологична оценка са изискани и съответно предоставени становища по смисъла на чл. 155, ал. 1, т. 23 от *Закона за водите* (ЗВ) от Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“ (БДИБР),:

9.1 В хода на процедурата по екологична оценка, в рамките на която се извършва и ОС, са изискани становища по документацията от Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“ (БДИБР) и Басейнова дирекция „Черноморски район“ (БДЧР).

8.1. Съгласно становище с изх. № ПУ-02-92(1)/04.06.2021 г. на БДИБР, проектът на Програма за трансгранично сътрудничество 2021 – 2027 г. е допустим от гледна точка на ПУРБ и ПУРН на Източнобеломорски район (ИБР) 2016 – 2021 г., ЗВ и подзаконовите актове към него, при условие, че се спазват заложените мерки в ПУРБ и ПУРН на ИБР, и че не се нарушават поставените цели за повърхностни и подземни водни тела и зони за защита на водите в обхвата на ИБР;

8.2. Съгласно становище с изх. № ПУ-02-113(1)/25.06.2021 г. на БДИБР, Териториалната стратегия за интегрирани мерки, част от проекта на ПТГС 2021 – 2027г., съфинансирана по Инструмента за предприсъединителна помощ между Република България и Република Турция е допустима от гледна точка на ПУРБ и ПУРН на ИБР 2016 – 2021 г., при условие, че се спазват заложените мерки в Програмите от мерки и

Становищата по екологична оценка на действащите ПУРБ и ПРН на ИБР; забраните, ограниченията и изискванията в ЗВ и подзаконовите актове към ЗВ и не се нарушават поставените цели за повърхностни и подземни водни тела и зони за защита на водите в обхвата на ИБР.

8.3. Със свое писмо с изх. № 04-00-78(A4)/28.06.2021 г. БДЧР уведомява МОСВ, че проектът на Програма за трансгранично сътрудничество 2021 – 2027 г., съфинансирана по Инструмента за предприсъединителна помощ между Република България и Република Турция и Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея са допустими от гледна точка на ПУРБ и ПРН 2016 - 2021 г. в Черноморски район на басейново управление и ЗВ, при спазване на посочените в писмото мерки, условия, ограничения и забрани.

9. Съгласно становище с вх. № ЕО-16/27.01.2022 г. на МОСВ, Министерство на здравеопазването (МЗ) приема представения доклад за ЕО и ПТГС 2021-2027, съфинансирана по Инструмента за предприсъединителна помощ, между Република България и Република Турция и ТСИМ. Същата може да бъде реализирана, при изпълнение на предложените от МЗ условия, които са включени в настоящия проект на решение.

9.1. В доклада за ЕО е разгледано състоянието на околната среда и актуалното състояние на здравно-демографските показатели. Представени са данни и анализи за състоянието на рисковите фактори на околната среда влияещи върху здравето на населението в трансграничния регион. По отношение на човешкото здраве реализирането на ПТГС и ТСИМ не е свързано с нови, значими източници на емисии и вредности в околната среда, които биха довели до нови или увеличаване на неблагоприятното действие на установените съществуващи рискови фактори в трансграничния регион.

9.2. Съгласно авторите на доклада при реализирането на дейностите и мерките се очаква да бъде положително въздействието, свързано с повишаване качеството на живот, развитие на нерискови за здравето дейности – обект на доходи за населението (туризъм), ограничаване на местното въздействие на местните производства (технологични инвестиции, зелен преход и дигитализация). Местоположението на новите обекти, в случай на финансиране на такива по ПТГС и ТСИМ да бъдат съобразени с най-близко разположените защитени зони и обекти, подлежащи на здравна защита, както и да се гарантира спазване на нормативните изисквания по отношение на опазване на водите и по-специално забраните и ограниченията в санитарно-охранителни зони на водоизточниците за питейно-битово водоснабдяване и на минерални води, използване за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.

9.3. В доклада за ЕО са предложени адекватни мерки с оглед предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на евентуални неблагоприятни последици от осъществяването на програмата и стратегията.

10. В резултат на проведените консултации по докладите за ЕО, както и по време на срещата за обществено обсъждане, са постъпили писмени становища, бележки и препоръки от юридически лица, като същите не са по законосъобразността на процедурата:

10.1. Получените становища, бележки и препоръки в резултат на консултациите са отразени по подходящ начин в документацията по ЕО.

10.2. Възложителят на програмата и стратегията поддържа изготвената от изпълнителя справка с мотиви за приемане или неприемане на получените мнения и предложения, и начина им на отразяване в документацията по ЕО. С вх. № ЕО-16/12.05.2022 г. на МОСВ, възложителят потвърждава по реда на чл. 22 от Наредбата за ЕО, че в резултат на консултациите, в т.ч. при общественото обсъждане не са получени мотивирани негативни становища по доклада за ЕО, както и становища, които да водят до необходимост от разглеждане и/или оценка на други алтернативи, мнения и предложения към ПТГС и ТСИМ.

**10.3.** Направените допълнения в доклада за ЕО в по-голямата си част са технически, поради което няма необходимост от продължаване на консултациите по екологична оценка, включително организиране на ново обществено обсъждане.

**11.** С Решение III-6/2022 г. от 28.07.2022 г., Междуведомствена комисия (МК) – специализиран състав на Висшия експертен екологичен съвет предлага на министъра на околната среда и водите да издаде становище за съгласуване на Програма ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България - Турция 2021-2027 и Териториална стратегия за интегрирани мерки към нея

**и при следните мерки и условия:**

**I. Мерки и условия за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последици от осъществяването на ПТГС 2021-2027 г., съфинансирана по Инструмента за предприсъединителна помощ между Република България и Република Турция и ТСИМ върху околната среда и човешкото здраве.**

**При прилагането на ПТГС и/или ТСИМ да се изпълняват следните мерки и условия:**

***Общи мерки:***

**1.** Планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, произтичащи от ПТГС 2021-2027 г., съфинансирана по Инструмента за предприсъединителна помощ между Република България и Република Турция и ТСИМ, да се одобряват само след произнасяне с акт на компетентните органи по околна среда по реда на глава шеста от ЗООС и/или чл. 31 на ЗБР и при съобразяване с условията и мерките в съответния акт.

**2.** Инвестиционни предложения, произтичащи от мерки и дейности по ПТГС и ТСИМ да се съобразят с действащите устройствени планове на съответната територия, както и националните, регионалните и местни стратегически, планови и нормативни документи, други налични планирани проекти с подобни и/или припокриващи се дейности, с цел постигане на необходимата синхронизация при провеждане на проектните процедури от страна на ангажираните институционални органи.

***Адаптация към изменението на климата***

**3.** При реализиране на относимите дейности, свързани с изграждане и развитие на обекти, съоръжения и инфраструктура да се съобразяват мерки от актуалните стратегически документи за адаптация към климатичните изменения и предвиждане на мерки за гарантиране на устойчивост на проектите и намаление на парниковите газове.

***Атмосферен въздух.***

**4.** Приоритетно одобряване за реализация на производствени дейности/технологични модернизации, съответстващи на най-добрите налични техники с цел спазване на международните ангажименти по Гьотеборгския протокол към Конвенцията за трансгранично замърсяване на въздуха на далечни разстояния и намаляване на атмосферните замърсители.

***Повърхностни води, зони за защита на водите и риск от наводнения***

**5.** Инвестиционни предложения, планове, програми и проекти да се осъществяват в съответствие с действащите ПУРБ и ПУРН на Източнобеломорски и Черноморски райони за басейново управление, Морската стратегия и Закона за водите и подзаконовата му нормативна уредба, както и в съответствие с наличните резултати от актуализацията на ПУРН, ПУРБ и Морската стратегия за периода 2022-2027 г.

**6.** Устойчиво използване на водите, в т.ч. въвеждане на оборотни цикли за използване на водите в промишлените предприятия, локално пречистване на индустриалните отпадъчни води.

7. Предприемане на мерки и технологични решения за недопускане на аварийното замърсяване и влошаване на състоянието на повърхностните води.

#### ***Почви***

8. При проектирането на нови обекти да се включат необходимите дейности и мерки за опазване на почвените ресурси и рекултивация с цел предотвратяване появата на ерозионни процеси и максимално възстановяване на нарушените земи.

9. При изпълнение на строителните дейности да се вземат мерки за опазване на почвените ресурси, предварително изземване на хумусната почва и оползотворяването ѝ за целите на рекултивацията.

#### ***Растителност, животински свят, защитени зони и защитени територии, ладнишафт***

10. Проекти за развитие на туризма по мярка 1.4 на ТСИМ да се реализират в съответствие с нормите за рекреационно натоварване и поемнен капацитет на средата, и при съобразяване статута на територията.

11. Като част от проектните предложения за развитие на туризма по специфична цел 2 на ТСИМ да се изисква осигуряване на провеждането на информационни кампании за популяризиране на биологичното разнообразие в района и повишаване на информираността за неговата стойност и ползи за екосистемите и живота на местното население.

12. Спазване на забраните по чл. 10, ал.2 от ЗУЧК за „Зона А” от Черноморското крайбрежие, а именно: строителство на огради и други заграждения (непреодолими инженерни инфраструктурни съоръжения), ограничаващи свободния достъп до морските плажове, крайбрежни езера, лагуни, лимани, влажни зони, пясъчни дюни и други природни обекти.

13. Спазване на забраните и ограниченията за територията на морските плажове съгласно чл.10 ал. 4, т. 2, буква „б (спортно-развлекателна дейност и заведения за бързо обслужване) и т. 8 (изграждането на подземни проводни, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура) от ЗУЧК, с цел опазване на местната фауна – предотвратяване на безпокойство в резултат на шум, както и на фрагментация на местообитанията на ценни животински видове;

14. Опазване на всички дюнни образувания в района, като при реализацията на туристическите продукти и подобряване на туристическата инфраструктура по програмата стриктно да се съблюдава за спазването на забраните по чл.17а. от ЗУЧК, а именно: „Забранява се строителството и поставянето на преместваеми обекти и съоръжения, промяната на предназначението и учредяването на ограничени вещни права върху подвижни (бели) дюни, неподвижни дюни с тревна растителност (сиви дюни) и облесени дюни, попадащи в границите на зона „А“, зона „Б“ или в урбанизираните територии на населените места след границите на зона „А“;

15. Разработването и реализацията на нови интегрирани регионални туристически продукти, както и подобряването на туристическата инфраструктура, имащи отношение и към защитени територии в района, да бъдат съобразени и да отговарят на изискванията на природозащитните законодателни актове в двете страни (напр. режимите по чл.17, чл.24, чл.27, чл.31 и чл.34 от Закона за защитените територии и пр.).

16. С цел опазване на воднозависимите животински видове, разработването на нови интегрирани регионални туристически продукти и дейностите към увеличаване на броя на посетителите и нощувките да се осъществяват при стриктно спазване на забраната по чл.10, ал.2, т. 5 от ЗУЧК за заустване на непречистени отпадъчни води в зона „А” на Черноморското крайбрежие, като количеството и качеството на пречистените води трябва да отговаря на изискванията за индивидуални емисионни ограничения, посочени в разрешителното за заустване, издадено съгласно изискванията на Закона за водите.

17. При разработването на нови интегрирани регионални туристически продукти да се залага само на устойчиви туристически модели (например организиран ботанически туризъм, организиран орнитоложки туризъм, велотуризм, организиран пешеходен туризъм (трекинг) от неголеми групи (до 15 човека), само по маркирани маршрути с добре обучени и сертифицирани водачи, селски туризъм и други подобни, като се избягват модели, които включват големи и шумни групи, в т.ч. практикуване на офроуд мортони спортове и др. от подобно естество;

#### ***Културно-историческо наследство***

18. Инвестиционни предложения, планове, програми и проекти да се осъществяват след положително становище на компетентните органи за опазването на културното наследство, в съответствие с режимите за опазване на обектите и приложимата нормативната уредба. При наличие на строителни дейности в райони с регистрирани културни ценности, съответните да се провеждат под контрола на компетентни лица (определени или допустими по съответното национално законодателство).

#### ***Опасни химични вещества и риск от големи аварии***

19. В случай, че се предвижда изграждане на ново или изменения в съществуващо предприятие и/или съоръжение с нисък или висок рисков потенциал, както и при планирането на нови строежи, включително изграждане на транспортни пътища, жилищни райони, обекти с обществено предназначение в близост до съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал, където разполагането или нови строежи може да бъде източник или да повиши опасностите или последствията от възникване на голяма авария в тези предприятия/съоръжения, е необходимо:

19.1. Осигуряване на безопасни разстояния на предприятието и/или съоръжението до жилищни райони, обекти и площи с обществено предназначение, зони за отдих и където е възможно, големи транспортни пътища.

19.2. Поддържане на безопасни разстояния на предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал или други подходящи мерки до райони с особена природозащитна чувствителност или интерес и обекти на културно-историческото наследство в околностите на предприятия, когато е целесъобразно, с цел тяхното опазване.

19.3. Предприемане на допълнителни технически мерки за ограничаване на рисковете за човешкото здраве и околната среда, в случай на съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък и висок рисков потенциал.

#### ***Население, човешко здраве, здравно-хигиенни аспекти на средата***

20. При проектирането и изграждането на нови обекти, местоположението им да бъде съобразно предвидените за тази дейност зони и територии, съгласно действащите устройствени планове и да се съобразява с близостта на обекти, подлежащи на здравна защита, зони и територии, в които са разположени такива обекти и водоизточници за питейно-битово водоснабдяване, с или без учредени със заповед санитарно-охранителни зони (СОЗ).

## **II. Мерки за наблюдение и контрол при прилагане на ПТГС и ТСИМ:**

1. На всеки **три години** от прилагането на ПТГС и ТСИМ, възложителят да изготвя доклади по наблюдението и контрола на въздействието върху околната среда при тяхното прилагане, включително на мерките за предотвратяване, намаляване или отстраняване на последиците от възникнали неблагоприятни последствия от осъществяването на програмата и стратегията на основание чл. 30, ал. 1 от Наредбата за ЕО. Изготвените доклади да се предоставят в Министерство на околната среда и водите за одобряване.

2. Наблюдението и контролът на въздействията върху околната среда при прилагането на ПТГС 2021-2027 г., съфинансирана по Инструмента за предприсъединителна помощ между Република България и Република Турция и ТСИМ да се извършват въз основа на следните мерки и индикатори:

	Мярка за наблюдение и контрол	Индикатори	Периодичност/ отговорен за изпълнение
1.	Мерките и дейностите с инвестиционен характер да се съобразяват с относимите цели, насоки и мерки за адаптация към изменението на климата за гарантиране на устойчивостта им	Предвидени мерки за устойчивост в проектните предложения	При одобряване на проектните предложения/ Управляващ орган, Национален орган
		Изпълнени мерки за устойчивост, предвидени в проектните предложения	При изпълнение на проектите/ Управляващ орган, бенефициенти
		Бр. случаи на нарушаване на обектите, съоръженията или инфраструктурата от екстремни явления – резултат от изменението на климата	След въвеждане в експлоатация/ Управляващ орган, бенефициенти След въвеждане в експлоатация/
		Бр. населени места/ производствени обекти/реки, езера, язовири, повлияни от проекти за намаляване на замърсяването и негативните ефекти от изменението на климата и предвидимите природни бедствия с трансграничен характер	Управляващ орган, бенефициенти
2.	Повишаване степента на климатична неутралност на местната икономика	Бр. обекти, за които е постигната климатична неутралност	След въвеждане експлоатация/ Управляващ орган, бенефициенти
3.	Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика	Бр. обекти с въведена мярка за ефективно използване на ресурсите или повторно използване на отпадъци или отпадъчни води куб. м повторно използвани отпадъци куб. м повторно използвани отпадъчни води;	След въвеждане експлоатация/ Управляващ орган, бенефициенти
4.	Недопускане на влошаването на качеството на атмосферния въздух в резултат на проектни предложения, свързани с развитието на туризма, индустриални зони и индустриални обекти	Показатели за качество на атмосферния въздух	Периодично, след стартиране на дейностите/ въвеждане в експлоатация/ бенефициенти
5.	Недопускане на влошаване състоянието на водните тела при изпълнение на проектни предложения в близост до такива	Данни от мониторинг на повърхностни и/или подземни води, в случай че такъв е предписан от	По време на строителството и експлоатацията, съответствие с

	обекти, или свързани с ползване/засягане на водни тела	компетентните органи за конкретното проектно предложение	периодичността, определена в Плана за собствен мониторинг/бенефициенти
6.	Допустимост на проектите предложения спрямо действащите ПУРБ и ПУРН	Наличие на становище от компетентните органи	Преди започване на реализацията на проекта/бенефициенти
7.	Недопускане на замърсяване на водни тела при аварийни ситуации	Предвидени превантивни мерки	По време на изготвяне на проектно предложение/бенефициенти
		Бр. аварийни ситуации - предприети действия	Периодично/ Бенефициенти
8.	Спазване на приетите режими на управление на защитените зони, в това число ограничаване на вероятността от отрицателно въздействие върху защитените зони и приоритетите на опазване в тях при провеждане на процедурите по чл.31 от ЗБР.	Одобрени инвестиционни проекти на територията на защитени зони, заета площ (дка);  Начин на съобразяване на режимите на управление	Периодично/ бенефициенти
9.	Недопускане на нарушаване/увреждане/унищожаване на защитени растителни и животински видове и природни местообитания, съгласно Приложение № 1, Приложение № 2 и Приложение №3 на ЗБР.	Проведени процедури по ОВОС/ЕО/ОС (когато са приложими)  Изпълнение на мерки от крайните актове по ОВОС/ЕО/ОС (когато са предвидени за биологично разнообразие)	Периодично/ бенефициенти
10.	Недопускане на увреждане/нарушаване/разрушаване на културни ценности – археологически обекти при строителство на обекти и инфраструктура	Наличие на съгласувателно становище от компетентен орган	Преди започване на строителните дейности/ бенефициенти
		Бр. случаи на увреждане/нарушаване/разрушаване на културни ценности – археологически обекти при строителство на обекти и инфраструктура	По време на строителството/ бенефициенти
11.	Недопускане на превишения на норми за шум в резултат на осъществяване на инвестиционни проекти в/в близост до зони/обекти с нормиран шумов режим	Регистрирани завишения на шумовите нива/  Бр. регистрирани завишения в dB	Периодични измервания (при предписани такива от компетентните органи)/ бенефициенти

3. При констатирани неблагоприятни последствия върху околната среда и/или човешкото здраве да се предложат и предприемат своевременни мерки за възможното им отстраняване.

Настоящото становище не отменя задълженията на възложителя за изпълнение на изискванията на ЗООС и други специални закони и подзаконовни нормативни актове и не може да служи като основание за отпадане на отговорността съгласно действащата нормативна уредба.

При промяна на възложителя и/или преди изменение на програмата и стратегията възложителят, съответно новият възложител трябва да уведоми МОСВ своевременно, съгласно чл. 88, ал. 7 от ЗООС.

Съгласно разпоредбата на чл. 88, ал. 6 от ЗООС, становището губи правно действие, ако в срок 5 години от влизането му в сила не са одобрени програмата и стратегията.

На основание чл. 28 от Наредбата за ЕО възлагам на директорите на РИОСВ – Бургас, РИОСВ – Стара Загора, РИОСВ – Хасково, Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“ и Басейнова дирекция „Черноморски район“ контрола на поставените условия и мерки, в рамките на тяхната компетентност.

На основание чл. 88, ал. 3 от ЗООС, заинтересованите лица могат да обжалват становището пред Върховния административен съд по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14-дневен срок от съобщаването му.

МИНИСТЪР:

БОРИСЛАВ САНДОВ

Дата: 29.07.2022г.

